

Handläggare:
Olof Evers

Tillväxt- och
regionplanenämnden

Yttrande över tematiskt tillägg till översiktsplan 2040 - kust och skärgård, Österåkers kommun

Ärendebeskrivning

Region Stockholm har genom tillväxt- och regionplanenämnden beretts möjlighet av Österåkers kommun att yttra sig över det tematiska tillägget till översiktsplan - kust och skärgård i Österåkers kommun. Yttrandet utgår från ett samlat regionalt utvecklingsperspektiv utifrån Region Stockholms ansvar för regional fysisk planering, regional utveckling och kollektivtrafik. Ärendet har beretts i samråd med trafikförvaltningen.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande

Förslag till yttrande

Tematiskt tillägg till översiktsplanen 2040 - kust och skärgård Österåkers kommun finns att läsa på www.osteraker.se/osteraker2040

Förslag till beslut

Tillväxt- och regionplanenämnden föreslås besluta följande:

1. Yttrande över Tematiskt tillägg till översiktsplan 2040 - kust och skärgård Österåkers kommun, TRN 2021-0076, godkänns och överlämnas till Österåkers kommun.
2. Paragrafen justeras omedelbart

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

Utifrån RUFSS 2050 och Landsbygds- och skärgårdsstrategin är det positivt att Österåkers kommun nu fördjupar sin översiktsplan med detta tillägg då en attraktiv och livskraftig landsbygd och skärgård är en förutsättning för att Stockholmsregionen ska nå visionen i RUFSS 2050. Förvaltningen anser samtidigt att det är svårt att bedöma om planen i sin helhet går i linje med RUFSS 2050 då det inte framgår i vilken omfattning kommunen planerar för en bebyggelseutveckling i utpekade områden. Planen skulle vinna på att utvecklas avseende på vilket sätt planen ska bidra till en minskad klimatpåverkan och ett hållbart resande. Därtill nämns inte Landsbygds- och skärgårdsstrategin, som är en vägledande strategi för utvecklingen av landsbygd och skärgårdsområden i Stockholmsregionen.

Överväganden

Bebyggelsestruktur

Planen berör i sin helhet ett område som i stort ligger utanför den utpekade bebyggelsestrukturen i RUFSS 2050 och omfattande bebyggelseutveckling ska därmed lokaliseras till områden med bättre regional tillgänglighet än det område som planen berör. Kommunen har pekat ut ett antal knutpunkter dit ny bebyggelse ska koncentreras, men det framgår inte huruvida utpekade områden i plankartan avser redan befintlig, eller ny planerad bebyggelse. I RUFSS 2050 pekas Mellansjö ut som serviceort och Ingmarsö som kärn, förvaltningen anser att eventuell ny bebyggelse i första hand bör lokaliseras till dessa noder. Kommunen beskriver samtidigt vikten av att natur- och kulturvärden bevaras och utvecklas. Förvaltningen anser att kommunen på ett bra sätt beskriver vikten av utbyggd teknisk infrastruktur men vill samtidigt betona att utbyggnaden behöver stödja planens intentioner om en koncentrerad bebyggelseutveckling, då det annars finns risk att bebyggelsen sprids ut i takt med att den tekniska infrastrukturen förbättras.

Näringsliv och service spelar en särskild roll i att utveckla kust- och skärgårdsområdet. Förvaltningen anser att planen kan utvecklas i beskrivningen av vilken kommersiell service som finns tillgänglig och hur kommunen ser att den skulle kunna utvecklas på olika platser.

Transportinfrastruktur och kollektivtrafik

Planen ger förutsättningar för att tillkommande bebyggelse hamnar i anslutning till befintlig kollektivtrafik. Kollektivtrafiken på landsbygden och i skärgården är emellertid inte dimensionerad eller utformad för ett stort resandeunderlag. Detta innebär bland annat att det är svårt att få en hög konkurrenskraft för kollektivtrafiken jämfört mot bilen. Förvaltningen anser

att kommunen behöver utveckla resonemangen med avseende på hur planen ska kunna bidra till ett mer hållbart resande med minskade utsläpp får transporter och resande.

Kommunen lyfter i planen fram en ny koppling på vattnet mellan Linnanäs och en potentiell ny brygga i Österskär. Inga beslut finns fattade om nya bryggor att trafikera eller justerad trafik vad gäller avgångar och linjesträckningar. Det är positivt att kommunen avser att stärka bryggornas roll som attraktiva knut- och bytespunkter för bland annat kollektivtrafik. Särskilt positivt är det att kommunen likt Region Stockholm lyfter Åsättras roll som replipunkt.

Klimat- och klimatanpassning

Planen beskriver utförligt hur kommunen ska säkerställa utvecklingen av ett robust samhälle som står emot klimatförändringarnas effekter, men förvaltningens bedömning är att en klimatsmart och hållbar utveckling av samhället också behöver planeras utifrån ambitionen om att kraftigt minska klimatpåverkan. Utifrån Klimatfärdplan 2050 anser förvaltningen att detta perspektiv bör förtydligas i planen.

Mellankommunal samordning

Förvaltningen anser att det på landsbygden och i skärgården är särskilt viktigt med en utvecklad mellankommunal samordning och samverkan mellan kommuner. Förvaltningen vill i detta sammanhang särskilt lyfta Österåkers närheten och de befintliga kopplingarna till exempelvis kommunerna Värmdö och Vaxholm. Kommunen ingår också som en del i samverkan *Stockholm Arcipelago* som kan utgöra en del i att nå planens intentioner. Ett resonemang om hur mellankommunal samordning kan stärka genomförandet av planen och utvecklingen av kommunens kust- och skärgårdsområde skulle kunna utvecklas.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet bedöms inte innebära några ekonomiska konsekvenser för landstinget.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets miljöpolitiska program, Miljöprogram 2017–2021 har hänsyn till miljön beaktats och det bedöms att en särskild miljökonsekvensbedömning i detta ärende inte är relevant.

Hanna Wiik
Förvaltningschef

Olof Evers Holm

Yttrande över tematiskt tillägg till översiktsplan 2040 - kust och skärgård, Österåkers kommun

Inledning

Region Stockholm har genom tillväxt- och regionplanenämnden beretts möjlighet av Österåkers kommun att yttra sig över det tematiska tillägget till översiktsplan - kust och skärgård. Yttrandet utgår från ett samlat regionalt utvecklingsperspektiv utifrån Region Stockholms ansvar för regional fysisk planering, regional utveckling och kollektivtrafik. Ärendet har beretts i samråd med Region Stockholms trafikförvaltning.

Synpunkter

Region Stockholms tackar för möjligheten att yttra sig över det tematiska tillägget till Österåkers översiktsplan. En attraktiv och livskraftig landsbygd och skärgård är en förutsättning för att Stockholmsregionen ska nå visionen i RUFSS 2050 – att vara Europas mest attraktiva storstadsregion. Landsbygden och skärgården är en resurs för alla invånare i länet, för boende, besökare och för turister. Region Stockholm ställer sig därför positiv till att Österåkers kommun tagit fram en fördjupning av översiktsplanen med fokus på kommunens kust och skärgårdsområden.

Region Stockholm anser samtidigt att det är svårt att bedöma om planen i sin helhet ligger i linje med RUFSS 2050 då det inte framgår i vilken omfattning kommunen planerar för en bebyggelseutveckling i utpekade områden. Det finns också utrymme att utveckla på vilket sätt planen ska bidra till en minskad klimatpåverkan och ett hållbart resande. Det vore också önskvärt att visa hur planen förhåller sig till Region Stockholms Landsbygds- och skärgårdsstrategi.

Bebyggelsestruktur

Region Stockholm ställer sig bakom kommunens ambition om att koncentrera eventuell tillkommande bebyggelse till redan bebyggda områden. Kommunen har pekat ut ett antal knutpunkter men det framgår inte huruvida utpekade områden i plankartan avser redan befintlig, eller ny planerad bebyggelse. Region Stockholm anser att lokalisering av ny bebyggelse till serviceorten Mellansjö, på Ljusterö, och kärnön Ingmarsö, som pekas ut i RUFSS 2050, kan stärka den hållbara utvecklingen av landsbygd och skärgård och ge bättre underlag för kommersiell och

samhällsservice. När det gäller tillkommande bebyggelse i andra lägen på landsbygd och skärgård kan det skapa ökad attraktivitet, men samtidigt medföra ökade förväntningar på samhällsinsatser. Det vore även önskvärt om kommunen i kommande planarbete förtydligar den tillkommande bebyggelsens omfattning.

Tillgången till teknisk infrastruktur är en grundförutsättning för en bebyggelseutveckling i kust- och skärgårdsområdena. Det är positivt att kommunen lyfter detta i planen och Region Stockholm vill påtala vikten av att en utbyggnad av teknisk infrastruktur behöver göras på ett sätt som stödjer planens intentioner om en koncentrerad bebyggelseutveckling. Det är positivt att kommunen i detta sammanhang betonar värdet av befintlig jordbruksmark, och områdets många natur- och kulturvärden.

Region Stockholm anser att plankartan möjligen kan förtydligas vad gäller färgsättning och avvägningen mellan olika typer av markanvändning, i synnerhet vad gäller det område som benämns som landsbygd/skärgård. Region Stockholm anser också att planen och plankartan skulle kunna utvecklas i beskrivningen av vilken kommersiell service som finns tillgänglig och hur kommunen ser att den kan utvecklas på olika platser. Det gäller till exempel livsmedelsbutiker och funktioner kopplade till besöksnäringen - funktioner som Region Stockholm ser som särskilt viktiga för en levande kust- och skärgård.

Transportinfrastruktur och kollektivtrafik

Region Stockholm välkomnar att det tematiska tillägget ger förutsättningar för att tillkommande bebyggelse hamnar i anslutning till befintlig kollektivtrafik. Kollektivtrafiken på landsbygden och i skärgården är emellertid inte dimensionerad eller utformad för ett stort resandeunderlag. Fler boende kan dock stärka underlaget och kollektivtrafikens kvalitet vilket är positivt.

För tillfället innebär detta dock att det är svårt att få en stark konkurrenskraft för kollektivtrafiken gentemot bilen i denna miljö. Frågan om hur ett hållbart resande ska uppnås i denna geografi är lika fullt en central fråga för att bidra till en hållbar utveckling med minskade utsläpp från transporter och resande. Det vore önskvärt om detta kunde förtydligas i planen. Region Stockholm välkomnar i sammanhanget en dialog gällande utveckling av busstrafiken och ser att de kommande trafikutvecklingsplanerna kan vara en del av detta arbete.

Bryggor och replipunkter är en viktig del i ett hållbart transportsystem. Det är positivt att kommunen avser att stärka bryggornas roll som attraktiva

knut- och bytespunkter. Särskilt positivt är det att kommunen likt Region Stockholm lyfter Åsättras roll som replipunkt. Åsättras hamn begränsas av grunt djup och bottenförhållanden som med tiden leder till en än grundare farled. Detta innebär utmaningar under isläggning då isgående tonnage har svårt att trafikera, vilket bidrar till att svävartrafik för tillfället är en del av lösningen för bastrafiken vid isförhållanden. Detta bör planen kompletteras med.

Sammantaget välkomnar Region Stockholm en samverkan kring framtidens skärgårdstrafik, exempelvis kring kopplingen Linanäs-Österskär, men vill samtidigt betona att inga beslut finns fattade om nya bryggor att trafikera eller justerad trafik vad gäller avgångar och linjesträckningar.

Det är positivt att det tematiska tillägget pekar ut vissa gång- och cykelstråk, Region Stockholm skulle även välkomna ett utpekande av exempelvis cykelparkeringar i anslutning till de utpekade kommunikationsnoderna för att skapa förutsättningar för kombinationsresor.

Klimat- och klimatanpassning

Planförslaget beskriver utförligt hur kommunen ska säkerställa utvecklingen av ett robust samhälle som står emot klimatförändringarnas effekter. Detta är både nödvändigt och positivt, men en klimatsmart och hållbar utveckling behöver också planeras utifrån ambitionen om att kraftigt minska klimatpåverkan för att målet om klimatneutralitet till år 2045, i enlighet med Klimatfärdplan 2050, ska nås. Region Stockholm anser att detta perspektiv skulle kunna stärkas i planen för att tydligare vara vägledande i den efterföljande planeringen.

Mellankommunal samordning

Region Stockholm anser slutligen att det på landsbygden och i skärgården är särskilt viktigt med en utvecklad mellankommunal samordning och samverkan. Region Stockholm vill som exempel peka på närheten och befintliga kopplingar till bland annat kommunerna Värmdö och Vaxholm. Kommunen ingår också som en del i bland annat samverkan *Stockholm Arcipelago*. Ett resonemang om hur mellankommunal samordning kan stärka genomförandet av planen och utvecklingen av kommunens kust- och skärgårdsområde skulle kunna vidareutvecklas.